

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I RIBARSTVA
UPRAVA ZA VETERINARSTVO I
SIGURNOST HRANE

10000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 78, P.P. 1034
Telefon: 61 06 111, Telefax: 61 09 201

KLASA: 322-01/22-01/98
URBROJ: 525-09/564-24-3
Zagreb, 20. siječnja 2025.

PROGRAM NADZIRANJA, KONTROLE I
ISKORJENJIVANJA GOVEĐE
SPONGIFORMNE ENCEFALOPATIJE U
REPUBLICI HRVATSKOJ

Siječanj, 2025.
Verzija 2.

SADRŽAJ:

- 1. Uvod**
- 2. Pravna osnova za provedbu Programa**
- 3. Cilj Programa**
- 4. Nadziranje GSE- a**
- 5. Način uzimanja uzoraka i dostave uzoraka u laboratorij**
- 6. Sumnja na bolest**
- 7. Potvrda bolesti**
- 8. Objava i trajanje Programa**
- 9. Nadležno tijelo i organizacije uključene u provedbu Programa**
- 10. Službeni laboratorij i metode laboratorijskog pretraživanja**
- 11. Financiranje**
- 12. Izvješćivanje**

***Dodatak I** Obrazac za dostavu uzoraka mozga goveda u svrhu pretrage na Goveđu spongiformnu encefalopatiju*

1. Uvod

Goveđa spongiformna encefalopatija (GSE) je neurološka, progresivna i smrtonosna bolest goveda uzrokovana nakupljanjem abnormalnog infektivnog proteina zvanog „prion“ u živčanom tkivu goveda. Inkubacija iznosi dvije do osam godina, ponekad i dulje. GSE je samo jedna od bolesti iz skupine bolesti poznatih kao transmisivne encefalopatije ili prionske bolesti (uz grebež u ovaca i koza, kroničnu encefalopatiju jelena, varijantu Creutzfeldt - Jakobove bolesti (vCJD) u ljudi te neurološku bolest domaćih mačaka i mačaka u zoološkim vrtovima koje se također povezuju s GSE-om).

Razlikujemo dva tipa GSE-a: klasični GSE, koji se javlja nakon konzumacije hrane kontaminirane „prionima“ i uzrokovao je epidemiju 80-ih, 90-ih i 2000-ih godina; i atipični GSE (s 2 podtipa: L-tip i H-tip), koji se javlja spontano i sporadično, nije povezan s hranidbom životinja, a javlja se u niskoj prevalenciji uglavnom u starijih goveda.

Klasični oblik GSE- a prvi je put otkriven 1986. godine u Ujedinjenom Kraljevstvu (vjerojatno je bio prisutan u populaciji goveda u toj zemlji od 1970-ih ili ranije), a utvrđen je u 25 zemalja svijeta (osim Ujedinjenog Kraljevstva, uglavnom u zemljama Europe, Azije, Bliskog istoka i Sjeverne Amerike). Sustavnim provođenjem odgovarajućih i učinkovitih mjera kontrole, suzbijanja i iskorjenjivanja kao što su uklanjanje specifičnog rizičnog materijala i zabrana hranidbe preživača proteinima životinjskog porijekla, došlo je do znatnog smanjenja pojavnosti bolesti u cijelom svijetu, a time i do smanjenja rizika od pojave ove bolesti u ljudi.

Nastanak i razvoj ove bolesti kod životinja još uvijek su predmet znanstvenih istraživanja. Utvrđeno je da se rizik od pojave klasičnog oblika povećava ukoliko su životinje bile hranjene hranom koja sadrži proizvode dobivene od preživača (goveđa i malih preživača), kao što je npr. mesno- koštano brašno. Nema dokaza o izravnom prijenosu bolesti sa životinje na životinju (horizontalni prijenos) ili prijenosu s majke na potomstvo (vertikalni prijenos). U današnje vrijeme smatramo da je incidencija oba oblika GSE- a relativno niska i zanemariva.

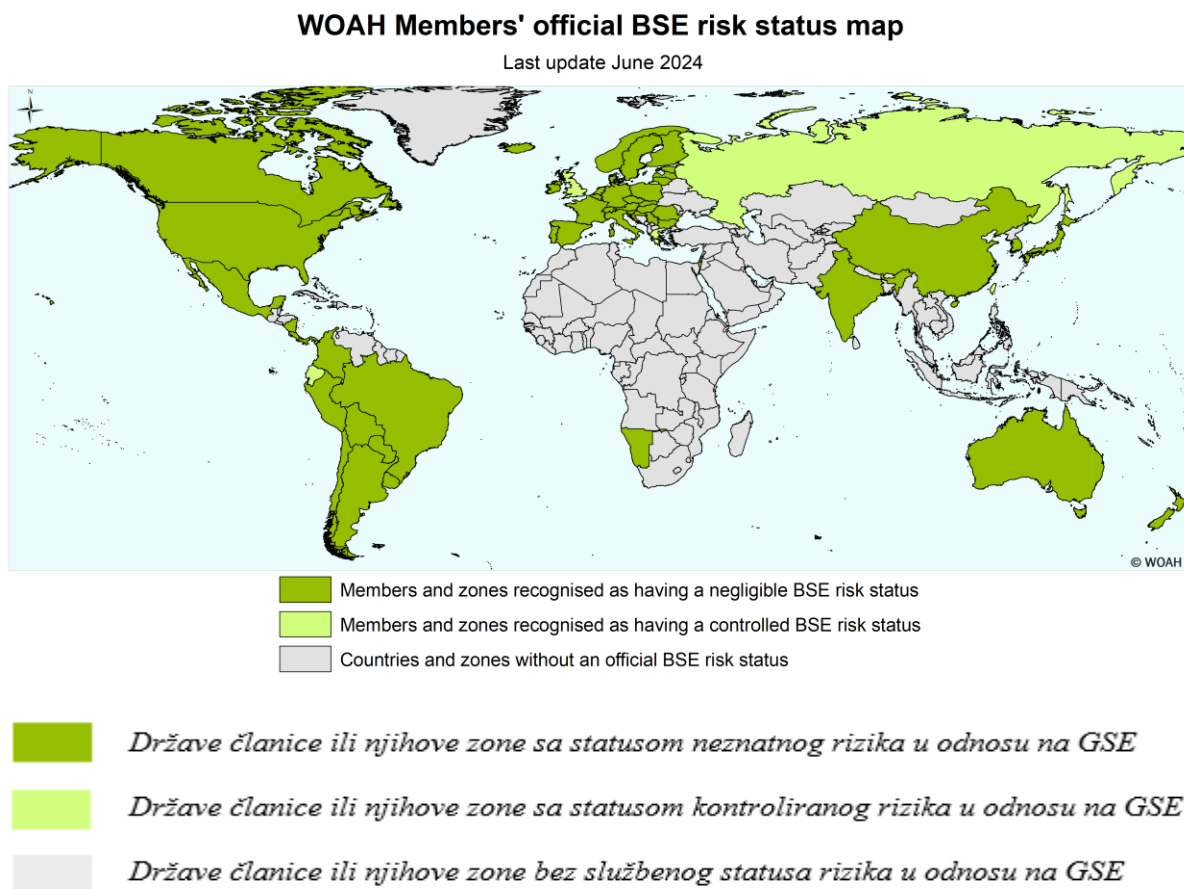
Vjerojatan uzrok pojave varijante Creutzfeldt - Jakobove bolesti u ljudi je GSE (ljudi obole nakon konzumacije inficiranih goveđih proizvoda i/ili zbog kontakta s medicinskim uređajima kontaminiranim GSE prionima). Ukupan broj kliničkih slučajeva vCJD-a u ljudi iznimno je nizak.

S obzirom na duži period inkubacije, klinički znakovi se uočavaju u odraslih životinja i to u vidu:

- *promjena u ponašanju (nervozno ili agresivno ponašanje);*
- *depresije;*
- *preosjetljivosti na zvuk i dodir, trzanje, drhtanje;*
- *abnormalnog držanja;*
- *nedostatka koordinacije i poteškoća pri ustajanju iz ležećeg položaja;*
- *gubitka tjelesne težine;*
- *smanjene proizvodnje mlijeka.*

Tijek bolesti obično je subakutan do kroničan, a oboljele životinje pokazuju progresivne neurološke znakove. Međutim, bolest je otkrivena i kod životinja koje nisu pokazivale simptome ili su imale atipične znakove bolesti.

Mapa 1.: Prikaz statusa država članica WOAHA u odnosu na GSE rizik

Svjetska organizacija za zdravlje životinja (**World Organization for Animal Health, WOAHA**) je temeljem procjene i analize rizika te dostavljenih podataka u odnosu na povoljnu epidemiološku situaciju, 2014. godine Republici Hrvatskoj (RH) dodijelila status neznatnog rizika u odnosu na rizik od pojave GSE- a.

U RH sustavno se provode mjere praćenja i kontrole bolesti od 2001. godine. Tijekom posljednjih pet godina u prosijeku je godišnje pretraženo oko 5 000 životinja (uključujući kategorije: zdravo zaklane, prisilno zaklane, usmrćene, uginule i životinje klinički sumnjive na bolest).

U RH do danas nije potvrđen niti jedan oblik GSE- a.

2. Pravna osnova za provedbu Programa

- Zakon o veterinarstvu („Narodne novine“, br. 82/13, 148/13, 115/18 i 52/21) - u daljnjem tekstu: Zakon o veterinarstvu;
- Procedura br. 15 - Postupanje kod registracije prometovanja i premještanja lešina životinja (KLASA: 322-01/13-01/26; URBROJ: 525-10/0568-13-4), (*poveznica: http://www.veterinarstvo.hr/UserDocsImages/PrometOznacZiv/17-9-13_DOPUNA%20PROCEDURA%202015.pdf*);
- Uredba (EZ) br. 999/2001 od 22. svibnja 2001. godine Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju pravila za sprečavanje, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih

spongiformnih encefalopatija- u daljnjem tekstu: *Uredba EK 999/2001* (poveznica: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:02001R0999-20240415&qid=1736508617176>):

- Zakon o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima koje se provode sukladno propisima o hrani, hrani za životinje, o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja („Narodne novine“, broj 52/21) - u daljnjem tekstu: Zakon o službenim kontrolama.

Program je donesen temeljem članka 12. stavka 4. Zakona o veterinarstvu.

3. Cilj Programa

Ciljevi provedbe Programa nadziranja, kontrole i iskorjenjivanja goveđe spongiformne encefalopatije u RH (u daljnjem tekstu: Program) su:

1. *nadziranjem GSE- a:*
  - dokazati odsustvo bolesti
  - rano otkriti pojavu bolesti u RH
  - pratiti učinkovitost provedbe drugih mjera za umanjene rizika od GSE-a kao što su zabrana upotreba proteina životinjskog porijekla u prehrani preživaca te uklanjanje specifičnog rizičnog materijala
  - u slučaju potvrde bolesti promptno započeti s mjerama kontrole i suzbijanja bolesti.
2. *ispunjavanje uvjeta određenih u svrhu održavanja (rekonfirmacije) WOAHA statusa neznatnog rizika u odnosu na GSE.*

Ciljeve Programa, postižu se provedbom uzorkovanja goveda prema dobnim kategorijama i potkategorijama određenim u točki 4. ovoga Programa.

4. Nadziranje GSE- a

A) Na GSE moraju biti pretražena sva goveda koja pokazuju znakove poremećaja središnjeg živčanog sustava, bez obzira na starost.

U skladu s Vodičem WOAHA-a za ciljano nadziranje GSE- a, uzevši u obzir da je GSE neurodegenerativna bolest odraslih goveda s progresivnim neurološkim tijekom (bez patognomoničnih znakova), radi jednostavnijeg tumačenja, promjene uočene kod pojave bolesti mogu se grupirati u sljedeće skupine:

- promjene mentalnog statusa, ponašanja i aktivnosti životinja: mirne životinje postaju agresivne, životinje postaju plašljivije, mijenjaju ponašanje pri mužnji ili pri ulasku u prostor za mužnju (postaju agresivnije ili nervoznije prema drugim govedima ili ljudima u usporedbi s njihovim prethodnim ponašanjem i reakcijama)
- promjene osjetljivosti: pretjerana reakcija na vanjske podražaje (dodir, svjetlo, zvuk)
- promjene držanja i kretanja: niski položaj glave, široko postavljeno držanje tijela i nekoordiniranost, zabijanje u predmete ili zidove, hodanje u krug ili zanošenje u jednu stranu tijekom hodanja.

Dodatno, postoji niz nespecifičnih znakova koji se mogu pojaviti u kliničkim slučajevima bolesti kao što su:

- gubitak tjelesne kondicije i težine

- smanjenje mliječnosti i
- nizak broj otkucaja srca.

Tri najtipičnija nespecifična znaka GSE-a su:

1. **strah:** životinja izgleda budno, prati svaki pokret, često se trgne bez očitih podražaja, iznenada se opetovano trza, bježi kad joj se približi, pokušava pobjeći kada je stjerana u kut
2. **hiperesteziija:** *pojačana osjetljivost na dodir:* pretjerana reakcija na niz vanjskih podražaja progresivne naravi, pretjerana osjetljivost je karakteristična za GSE i razlikuje se od pretjerane osjetljivosti koja se javlja unutar raspona „prihvatljivog ponašanja životinje“ (npr. netolerancija na dodirivanje glave ili vrata), snažno udaranje nogama kada se dodiruju stražnji udovi, pretjerana reakcija kada se životinji priđe sprijeda; *preosjetljivost na zvuk:* preplašenost/ trzaj pri iznenadnoj neočekivanoj buci iz okoline, preplašenost/drhtaj na najmanje jedan ponovljeni zvukovni podražaj i
3. **ataksija:** nekoordinirano kretanje, njihanje stražnjim nogama, gubitak ravnoteže na stražnjim nogama, visoko koračanje prednjim ili stražnjim udovima, ukočeni pokreti stražnjih udova.

Više i informacija i smjernica dostupno je u WOAH Vodiču za ciljano nadziranje GSE- a (poveznica: <https://www.woah.org/app/uploads/2023/07/ang-book-bse-guidelines-07072023-final.pdf>).

B) Na GSE moraju biti pretražena sva goveda starija od 48 mjeseci:

- a) koja pri ante mortem pregledu, pokazuju znakove bolesti na temelju kojih se može posumnjati da su zaražena ili pokazuju fiziološke ili funkcionalne poremećaje, uključujući poremećaje središnjeg živčanog sustava
- b) koja su zaklana iz nužde odnosno upućena na prisilno (hitno) klanje od strane veterinarara nakon nesreće ili zbog ozbiljnih fizioloških ili funkcionalnih poremećaja, uključujući poremećaje središnjeg živčanog sustava
- c) koja su uginula ili usmrćena na gospodarstvu, osim goveda usmrćenih u okviru suzbijanja epidemije odnosno iskorjenjivanja bolesti
- d) koja su uginula ili usmrćena tijekom prijevoza ili u klaonici.

C) Na GSE moraju biti pretražena sva goveda podrijetlom iz Rumunjske, Bugarske i/ili trećih zemalja, ukoliko su:

- a) starija od 30 mjeseci:
  - pri redovnom klanju za ljudsku prehranu
  - koja su zaklana u okviru programa iskorjenjivanja bolesti, a ne pokazuju kliničke znakove bolesti
- b) starija od 24 mjeseca:
  - koja pri ante mortem pregledu pokazuju znakove bolesti na temelju kojih se može posumnjati da su zaražena ili pokazuju fiziološke ili funkcionalne poremećaje, uključujući poremećaje središnjeg živčanog sustava (jednako kako je navedeno u prethodnom odlomku)
  - koja su zaklana iz nužde odnosno upućena na prisilno klanje od strane veterinarara nakon

- nesreće ili zbog ozbiljnih fizioloških ili funkcionalnih poremećaja, uključujući poremećaje središnjeg živčanog sustava
- koja su uginula ili usmrćena na gospodarstvu, osim goveda usmrćenih u okviru suzbijanja epidemije odnosno iskorjenjivanja bolesti
  - koja su uginula ili usmrćena tijekom prijevoza ili u klaonici.

5. Način uzimanja uzoraka i dostave uzoraka u laboratorij

Uzorkovanje uginulih i/ili usmrćenih životinja provode nadležne ovlaštene veterinarske organizacije na sljedećem objektu/sabiralištima:

Agroproteinka d.d., odobrenog broja HR04-004NP, na lokaciji u Sesvetama i u sabiralištima:

- odobrenog broja HR01-007NP na lokaciji u Garčinu
- odobrenog broja HR01-009NP na lokaciji u Biljanima Gornjim
- odobrenog broja HR01-019NP na lokaciji u Grubišnom Polju
- odobrenog broja HR01-013NP na lokaciji u Beramu.

VETIs aplikacija Nusproizvodi automatski označava uginula i/ili usmrćena goveda prema objektu prihvata tj. sabiralištu koja sukladno dobnoj kategoriji podliježu obvezi uzorkovanja na GSE.

Uzorkovanje životinja koje su redovno zaklane za ljudsku prehranu, zaklane u okviru programa iskorjenjivanja bolesti ili iz nužde zaklanih životinja provode delegirana tijela i/ili veterinarski inspektori Državnog inspektorata Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: DIRH) sukladno Zakonu o službenim kontrolama.

U slučaju sumnje na GSE za pretragu je potrebno dostaviti cijelu lešinu i o dostavi sumnjive lešine unaprijed izvijestiti Laboratorij za transmisivne spongiformne encefalopatije HVI-a u Zagrebu. Lešina se može dostaviti i u regionalne podružnice HVI- a, Rijeka, Split, Križevci i Vinkovci.

Uz uzorak zaklane životinje i/ili lešinu uginule ili usmrćene životinje te životinje za koju se sumnja da je zaražena potrebno je dostaviti u potpunosti ispunjen Obrazac za dostavu uzoraka mozga goveda u svrhu pretrage na GSE iz Dodatka I ovoga Programa (s naznačenom vrstom uzorkovanja te dobi goveda u mjesecima).

Osobna zaštita

Prije uzimanja uzoraka djelatnik se mora zaštititi od kontaminacije korištenjem:

- zaštitnog odijela
- plastificirane ili gumene pregače
- gumenih čizama
- jednokratnih rukavica, 2 para
- pletene žičane rukavice (po potrebi)
- maske za lice
- naočala ili prozirnog vizira.

Posebnu pozornost treba posvetiti osobnoj zaštiti prilikom rukovanja instrumentima kako bi se spriječilo ozljeđivanje i infekcija.

Instrumenti i pribor

- žlica za uzimanje uzorka produžene moždine
- pinceta

- nož s plastičnom drškom i skalpel
- pila s mogućnošću zamjene rezne plohe
- originalna plastična posuda za dostavu uzorka.

Slika 1.- instrumenti i pribor

Prilikom uzimanja uzoraka moraju se koristiti žlica za uzimanje uzorka produžene moždine i pinceta, koje mogu biti metalne ili plastične. Plastični instrumenti su prihvatljiviji od metalnih. Naime, prioni su vrlo rezistentni na konvencionalnu dezinfekciju, te su jednokratni plastični instrumenti puno bolji.

Ukoliko se mora uzorkovati koji drugi dio moždanog tkiva, otvaranju lubanje treba pristupiti oprezno uz uporabu pletenih žičanih rukavica, te odgovarajuće pile i noža s plastičnom drškom. Svi instrumenti moraju biti izrađeni od materijala koji se može dezinficirati na propisani način.

Uzimanje uzorka

Nakon odsijecanja glave iza *foramena magnuma* lubanja životinje se postavi tjemenu na stol ili ravnu podlogu (rogovi dodiruju podlogu) i osigura se njezina nepomičnost.

Uzorak produžene moždine uzima se kroz *foramen magnum* lubanje goveda.

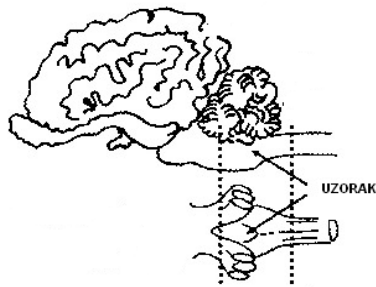
Sa žlicom (konveksna strana žlice okrenuta prema dolje) se između produžene moždine i tvrde moždane opne u lubanju životinje, pri čemu se može poslužiti pincetom za pridržavanje tvrde moždane opne. Zakrećući žlicu u jednu i drugu stranu prerežu se moždinski živci. Jednim rezom vrhom žlice odvaja se produžena moždina od ostatka mozga i laganim pokretom gura iznutra prema van.

Slike 2. i 3.- uzimanje uzoraka

Shema 1.- shematski prikaz uzimanja uzorka

Dostava uzorka u laboratorij

Uzorak se u laboratorij dostavlja u za to predviđenoj posudi koja se naručuje u Hrvatskom veterinarskom institutu.

Uzorak se dostavlja u za to namijenjenim posudicama na temperaturi hladnjaka u što kraćem vremenu, **a najdulje u roku 48 sati od uzimanja.**

Dezinfekcija i neškodljivo uništavanje korištene opreme i materijala

Upotrijebljene rukavice, plastični instrumenti i ostali materijal moraju se neškodljivo ukloniti kao infektivni otpad. Radna površina, metalni instrumenti i osobna zaštitna oprema moraju se dezinficirati. Za dezinfekciju se koristi 2 M (molarna otopina) NaOH.

Postupak dezinfekcije instrumenata: instrumenti se dobro operu u deterdžentu i nakon pranja ostave 1 sat u 2 M (molarna otopina) NaOH.

Napomena: Otopina 2 M (molarna otopina) NaOH se dobije tako da se 80 g NaOH otopi u litri destilirane vode. Pri tome treba biti oprezan jer se prilikom otapanja granula NaOH stvara temperatura viša od 50°C. Treba poduzeti sve potrebne mjere za sprječavanje moguće nezgode prilikom rada s 2 M (molarna otopina) NaOH.

Ukoliko zbog objektivnih razloga nije moguće uzimanje uzoraka na opisani način, u laboratorij se šalje glava lešine.

6. Sumnja na bolest

Pri pojavi ili napredovanju znakova, poremećaja ili odstupanja navedenih u točki 4.A) Programa te ukoliko životinja na reagira na liječenje, potrebno je obavezno kontaktirati nadležnog veterinarskog inspektora koji provodi dodatno specifično praćenje životinje (kliničko i epidemiološko istraživanje) te u dogovoru s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane (u daljnjem tekstu: MPŠR-UVSH) određuje daljnje mjere i aktivnosti (postavljanje sumnje na bolest, usmrćivanje sumnjive životinje).

Ukoliko se u goveda s kliničkim znakovima karakterističnim za GSE ne može isključiti mogućnost zaraze GSE- omu skladu s člankom 12., stavkom 2. Uredbe EK 999/2001, veterinarski inspektor DIRH- a naređuje usmrćivanje predmetne životinje te uzorkovanje u svrhu isključivanja odnosno potvrde ove bolesti.

Sumnja na GSE obavezno se prijavljuje i kod životinje koja je reagirala pozitivnim rezultatom na brzi test specifičan za GSE („tzv. „laboratorijska sumnja“).

Prijava sumnje

Pri pojavi znakova bolesti, subjekt mora o navedenom odmah i bez odgađanja obavijestiti ovlaštenog veterinaru. U slučaju sumnje na GSE, ovlašteni veterinar mora o tome bez odgađanja, a najkasnije u roku 24 sata, elektroničkim putem na e- mail adresu: prijava.bolesti@mps.hr izvijestiti te nadležnog veterinarskog inspektora DIRH- a.

Obrazac za prijavu sumnje na bolest životinja dostupan je na službenoj mrežnoj stranici MPŠR-UVSH (poveznica: <http://www.veterinarstvo.hr/default.aspx?id=39>).

Diferencijalno dijagnostički kod svake sumnje na bjesnoću mora se prijaviti i sumnja na GSE.

Postupanje kod sumnje

Prilikom postavljanja sumnje veterinarski inspektor DIRH-a naređuje provedbu mjera u skladu s člankom 12. Uredbe EK 999/2001.

7. Potvrda bolesti

Potvrđeni slučaj bolesti

Bolest je službeno potvrđena ukoliko se laboratorijskim pretraživanjem utvrdi pozitivan rezultat u skladu s Prilogom X., Poglavljem C Uredbe EK 999/2001.

Postupanje kod potvrđenog slučaja bolesti

U stadima u kojima je potvrđen GSE, veterinarski inspektor DIRH- a naređuje provedbu mjera sukladno članku 13. i Prilogu VII, Poglavlju B, točkama 1(a) i točkom 2., podtočkom 2.1 Uredbe EK 999/2001.

8. Trajanje Programa

Program je objavljen je na mrežnim stranicama MPŠR- UVSH.

Program se provodi kontinuirano od 1. siječnja do 31. prosinca tekuće kalendarske godine.

9. Nadležno tijelo i organizacije uključene u provedbu Programa

MPŠR, UVSH je tijelo nadležno po pitanju GSE- a.

Ovlašteni veterinari ovlaštenih veterinarskih organizacija provode uzorkovanje uginulih i/ili usmrćenih goveda na objektu/sabiralištima.

Veterinarski inspektori DIRH- a ili ovlašteni veterinari delegiranih tijela provode uzorkovanje zaklanih životinja na klaonicama.

Za nadzor i kontrolu provedbe nadziranja te mjera kontrole i iskorjenjivanja zaduženi su veterinarski inspektori DIRH- a u okviru svoje nadležnosti sukladno Zakonu o službenim kontrolama.

Najmanje jednom godišnje, u cilju utvrđivanja nesukladnosti, veterinarski inspektori dužni su provesti službenu kontrolu u objektu/sabiralištima te ovlaštenim veterinarskim organizacijama čiji djelatnici provode uzorkovanje, u skladu s uputama MPSR, UVSH.

10. Službeni laboratorij i metode laboratorijskog pretraživanja

Nacionalni referentni laboratorij za GSE je Laboratorij za transmisivne spongiformne encefalopatije, Hrvatski veterinarski institut, Savska cesta 143, 10000 Zagreb.

Dijagnostika GSE-a se sastoji od brzih testova na GSE i potvrdnih metoda za GSE.

Brzi testovi se koriste pri testiranju uzoraka koji se prema Programu za nadziranje, kontrolu i iskorjenjivanje GSE-a dostavljaju u Laboratorij za TSE. U slučaju da brzi test reagira pozitivno, taj se uzorak dalje potvrđuje potvrdnim metodama.

Također, u slučaju kliničkih sumnji, uzorci se moraju konfirmirati potvrdnim metodama. U slučaju pozitivnih rezultata potvrdnih metoda u Laboratoriju za TSE, ti se uzorci šalju u Referentni laboratorij EU-a za TSE radi daljnjeg ispitivanja molekularnim metodama.

Brzi test za dijagnostiku GSE- a je:

- test IDEXX HerdCheck, EIA“, opisan u SOP Z-IV-2 MT 03, rev. 03.

Kao potvrdne metode za GSE koriste se:

- metoda TeSeE western blot Biorad“, opisana u SOP Z-IV-2 MT 06, rev. 01,
- imunokemijska metoda za potvrdu GSE“, opisana u SOP Z-IV-2 MT 04, rev. 01.

Referentni laboratorij EU-a za TSE je konzorcij instituta Istituto Zooprofilattico Sperimentale del Piemonte, Liguria e Valle d'Aosta (IZSPLVA) i Istituto Superiore di Sanità (ISS), koji je pod vodstvom IZSPLVA-e:

Istituto Zooprofilattico Sperimentale del Piemonte, Liguria e Valle d'Aosta (IZSPLVA)
Via Bologna 148
10154 Torino
Italija.

Istituto Superiore di Sanità (ISS)
Viale Regina Elena 299
00161 Roma
Italija.

11. Financiranje

Troškovi provođenja mjera (uzorkovanje i laboratorijske pretrage) podmiruju se iz državnog proračuna (sukladno važećem cjeniku veterinarskih usluga koje se podmiruju iz državnog proračuna), osim u slučaju pretraživanja goveda prilikom redovnog klanja za ljudsku prehranu

(točka 4.C) Programa) kada subjekt u poslovanju s hranom (klaonica) snosi troškove uzorkovanja i provođenja laboratorijske pretrage.

Program nadziranja, kontrole i iskorjenjivanja GSE-a u RH djelomično se sufinancira od strane Europske Unije.

12. Izvješćivanje

Ovlašteni veterinar na objektu/sabiralištu dužan je dostaviti mjesečna izvješća u MPŠR-UVSH s podacima o pretraživanju na GSE.

Hrvatski veterinarski institut, Laboratorij za transmisivne spongiformne encefalopatije dužan je:

- o rezultatima pretraživanja izvijestiti pošiljatelja uzorka i MPŠR- UVSH
- dostavljati mjesečna izvješća MPŠR- UVSH
- o rezultatima pretraživanja s dvojbom ili pozitivnim rezultatom, odmah i bez odgađanja izvijestiti MPŠR- UVSH i DIRH
- izvijestiti MPŠR-UVSH o svakom uzorku koji je zaprimljen u stanju neadekvatnom za laboratorijsko pretraživanje.

Dodatak I Obrazac za dostavu uzoraka mozga goveda u svrhu pretrage na Goveđu spongiformnu encefalopatiju

Obrazac za dostavu uzoraka mozga goveda u svrhu pretrage na Goveđu spongiformnu encefalopatiju (GSE)

Naziv subjekta u poslovanju s hranom (klaonice)/ Naziv sabirališta nusproizvoda:	Ime, prezime i telefon službene osobe/ veterinarskog inspektora koja je uzela uzorak:	Datum i vrijeme klanja/uginuća/usmrćivanja životinje:
Vlasnik klaonice:	Ovlaštena veterinarska organizacija (naziv, adresa):	Datum i vrijeme uzimanja uzorka/uzoraka:
Odobreni broj klaonice:		Datum i vrijeme slanja uzorka/uzoraka u laboratorij:
Adresa:	Delegirano tijelo (naziv, adresa):	Napomena: uočene promjene prilikom ante mortem pregleda (upisati redni broj); navesti uočene promjene:
Naselje:		
Kontakt broj:	Veterinarski ured/ Ispostava veterinarskog ureda:	Napomena: sumnja na GSE (upisati redni broj); navesti kliničke znakove
E- mail:		

Redni broj	Broj klanja životinje	Test broj	Broj ušne markice/ Identifikacijska oznaka	Naziv farme podrijetla životinje	JIBG	Adresa farme (ulica i kućni broj, naselje)	Starost životinje (u mj.)	Pasma	Kategorija	Vrsta uzorkovanja	Napomena

- Pojашnjene Vrste uzorkovanja:
- sumnja pri ante mortem pregledu- goveda starija od 48 mjeseci
  - zaklana iz nužde ili prisilno zaklana- goveda starija od 48 mjeseci
  - uginula ili usmrćena na gospodarstvu, tijekom prijevoza ili u klaonici- starija od 48 mjeseci
  - sumnja na GSE- bez obzira na starost
  - redovno klanje za ljudsku prehranu (goveđa porijeklom iz Rumunjske, Bugarske ili treće zemlje)- goveda starija od 30 mjeseci
  - klanje u okviru iskorenjivanja bolesti (goveđa porijeklom iz Rumunjske, Bugarske ili treće zemlje)- goveda starija od 30 mjeseci
  - sumnja pri ante mortem pregledu (goveđa porijeklom iz Rumunjske, Bugarske ili treće zemlje)- goveđa starija od 24 mjeseci
  - zaklana iz nužde odnosno upućena na prisilno klanje (goveđa porijeklom iz Rumunjske, Bugarske ili treće zemlje)- goveđa starija od 24 mjeseci
  - uginula ili usmrćena na gospodarstvu, tijekom prijevoza ili u klaonici (goveđa porijeklom iz Rumunjske, Bugarske ili treće zemlje)- goveda starija od 24 mjeseci